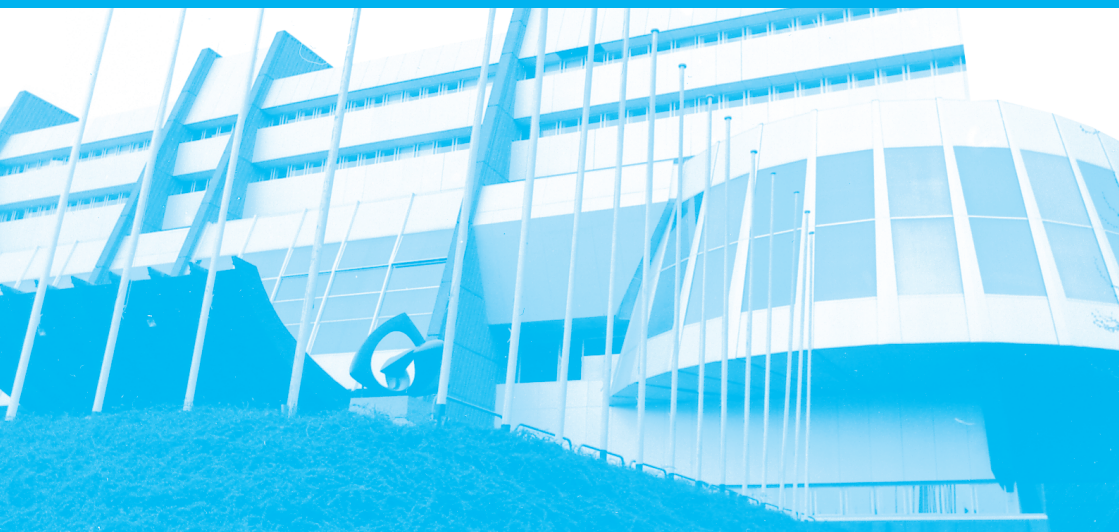

ZAŠTITA PRAVA ŽENA I DJEVOJČICA MIGRANTICA, IZBJEGLICA I TRAŽITELJICA AZILA

Pravni instrumenti

Preporuka CM/Rec(2022)17

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ZAŠTITA PRAVA ŽENA I DJEVOJČICA MIGRANTICA, IZBJEGLICA I TRAŽITELJICA AZILA

Preporuka CM/Rec(2022)17
koju je usvojio Odbor ministara
Vijeća Europe
20. svibnja 2022.
na 132. zasjedanju Odbora ministara

Originalni tekst je vlasništvo Vijeća Europe uz čije se dopuštenje koristi.

Odgovornost za prijevod izvornog engleskog izdanja na hrvatski jezik u potpunosti preuzima Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.

Izvornik na engleskom i francuskom jeziku objavljen je na stranici Vijeća Europe
<https://www.coe.int/en/web/cm/adopted-texts>

Recommandation CM/Rec(2022)17)

Francusko izdanje:

La protection des droits des femmes et des filles migrantes, réfugiées et demandeuses d'asile

© Vijeće Europe, lipanj 2022

Englesko izdanje:

Protecting the rights of migrant, refugee and asylum-seeking women and girls

© Vijeće Europe, lipanj 2022

Reprodukcija ulomaka (do 500 riječi) dozvoljena je pod uvjetom da nije u komercijalne svrhe i da se pritom sačuva cjelovitost teksta, da se ulomak ne koristi izvan konteksta, da ne donosi nepotpune informacije ili na bilo koji drugi način dovodi čitatelja u zabludu u pogledu prirode, područja primjene i sadržaja teksta. Izvorni tekst uvijek se mora navesti na sljedeći način „© Vijeće Europe, godina objave“. Sve ostale zahtjeve koji se odnose na reprodukciju/prijevod dokumenta u cijelosti ili djelomično trebalo bi uputiti Upravi za komunikacije Vijeća Europe (F-67075 Strasbourg Cedex ili publishing@coe.int).

Sva ostala korespondencija u vezi s ovim dokumentom upućuje se na gender.equality@coe.int, Vijeće Europe, F-67075 Strasbourg Cedex.

Oblikovanje naslovnice i grafička priprema:

Odjel za izradu dokumenata i publikacija (SPDP), Vijeće Europe

Hrvatsko izdanje:

Zaštita prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila

© Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, ožujak 2023.
ISBN 978-953-7574-45-1

Izdavač:

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske - Biblioteka ONA
Mesnička 23, 10000 Zagreb

Urednica:

mr. sc. Helena Štimac Radin

Naklada:

500 primjeraka

Prijevod i lektura, te prilagodba grafičkog dizajna hrvatske verzije:

ETNOtrend d.o.o.
INGRAFIKA DIGITAL PRINT d.o.o.

Tisak:

INGRAFIKA DIGITAL PRINT d.o.o.
Zagreb, 2023

Sadržaj

Preporuka CM/Rec(2022)17	5
Preambula	5
Dodatak Preporuci CM/Rec(2022)17	11
I. Područje primjene	11
II. Horizontalna pitanja	11
III. Zaštita i podrška	17
IV. Dolazak	19
V. Prebivalište i integracija	22
VI. Vraćanje	30

PREPORUKA

CM/REC(2022)17

*(koju je donio Odbor ministara 20. svibnja 2022.
na 132. sjednici Odbora ministara)*

Preambula

Odbor ministara temeljem odredbi članka 15. b Statuta Vijeća Europe (Serija europskih ugovora -ETS br. 1),

smatrajući da je cilj Vijeća Europe postizanje većeg jedinstva među svojim državama članicama, među ostalim promicanjem zajedničkih standarda i osmišljavanjem aktivnosti u području ljudskih prava;

podsjecajući da je ravnopravnost spolova ključna za zaštitu ljudskih prava, funkcioniranje demokracije i dobru upravu, poštivanje vladavine prava i promicanje održivog razvoja te opće dobrobiti;

uzimajući u obzir Strategiju za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2018. do 2023. i njezin strateški cilj zaštite prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila;

postupajući u skladu s Akcijskim planom Vijeća Europe o zaštiti ranjivih osoba u kontekstu migracija i azila u Europi (2021. – 2025.) te osobito njegovim ciljem da prepozna i odgovori na ranjivost u okviru postupka azila i migracijskog postupka;

imajući u vidu obveze i zaduženja koje su države preuzele u skladu s mjero-davnim konvencijama Vijeća Europe, kao što su:

- Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Serija europskih ugovora - ETS br. 5, 1950) i njezini protokoli, u svjetlu mjero-davne sudske prakse Europskog suda za ljudska prava;
- Europska socijalna povelja (Serija europskih ugovora - ETS br. 35, 1961., revidirana 1996., Serija europskih ugovora - ETS br. 163);
- Europska konvencija o sprječavanju mučenja i neljudskog ili ponižava-jućeg postupanja ili kažnjavanja (Serija europskih ugovora - ETS br. 126, 1987.);
- Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima (Serija ugo-vo-ra Vijeća Europe - CETS br. 197, 2005.);
- Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (Serija ugovora Vijeća Europe - CETS br. 201, 2007.);
- Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad žena-ma i nasilja u obitelji (Serija ugovora Vijeća Europe - CETS br. 210, „Istan-bulska konvencija“, 2011.); te
- Konvencija Vijeća Europe protiv trgovanja ljudskim organima (Serija ugovora Vijeća Europe - CETS br. 216, 2015.);

Podsjećajući na sljedeće preporuke Odbora ministara državama članicama Vijeća Europe:

- Preporuka Rec(2002)5 o zaštiti žena od nasilja;
- Preporuka CM/Rec(2010)10 o ulozi žena i muškaraca u sprečavanju i rješavanju sukoba i izgradnji mira;
- Preporuka CM/Rec(2012)12 o zatvorenicima koji su strani državljani;
- Preporuka CM/Rec(2015)1 o interkulturalnoj integraciji;
- Preporuka CM/Rec(2019)1 o sprječavanju i borbi protiv seksizma;
- Preporuka CM/Rec(2019)4 o podršci mladim izbjeglicama pri prelasku u odraslu dob; te
- Preporuka CM/Rec(2019)11 o učinkovitom skrbništvu za djecu bez pratnje i djecu odvojenu od roditelja u kontekstu migracija;

Podsjećajući na mjerodavne rezolucije i preporuke Parlamentarne skupštine, Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti i Konferencije međunarodnih nevladinih organizacija Vijeća Europe;

Podsjećajući na:

- Konvenciju Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica iz 1951. kako je izmijenjena njezinim Protokolom iz 1967.;
- Konvenciju Međunarodne organizacije rada o radu u kućanstvu br. 189 (2011);
- Konvenciju Ujedinjenih naroda o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena ("CEDAW", 1979.) i njezin Fakultativni protokol (1999.), kao i mjerodavne Opće preporuke CEDAW-a koje se odnose konkretno na ovu Preporuku
- Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (1989.) i njezine Fakultativne protokole (2000., 2011.);
- Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (2006.);
- Rezoluciju Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 o ženama, miru i sigurnosti (2000.);
- mjerodavne odredbe Globalnog sporazuma Ujedinjenih naroda o izbjeglicama (2018.) i Globalnog sporazuma Ujedinjenih naroda za sigurne, uredne i zakonite migracije (2018.); te
- ostale mjerodavne dokumente povezane s migracijama, izrađene u okviru Ujedinjenih naroda;

uzimajući u obzir „Smjernice o međunarodnoj zaštiti, br. 1: Proganjanje temeljeno na rodu, u kontekstu članka 1. odjeljka A stavka 2. Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. i/ili njezina pripadajućeg Protokola iz 1967.“ Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice od 7. svibnja 2002.;

imajući u vidu važnost sveopće primjene i učinka Programa održivog razvoja do 2030. Ujedinjenih naroda, osobito cilja održivog razvoja 5 („Postići ravnopravnost spolova i osnažiti sve žene i djevojke“); cilja održivog razvoja 10 („Smanjiti nejednakost unutar i između država“) i njegova podcilja 10.7 „Olakšati uređenu, sigurnu, regularnu i odgovornu migraciju i mobilnost ljudi, među ostalim provedbom planirane i dobro vođene migracijske politike“; te cilja održivog razvoja 16 („Promovirati miroljubiva i uključiva društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama“);

ponovno potvrđujući da su sva ljudska prava i temeljne slobode univerzalni, nedjeljivi, međuovisni i uzajamno povezani, te da se ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila mora jamčiti njihovo uživanje bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi;

priznajući mogući pozitivan doprinos žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila europskim društvima i zajednicama;

uzimajući u obzir duboke promjene obrazaca migracija i posljedičnih izazova za države članice;

opažajući osobito evoluciju u situaciji žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila, činjenicu da su njihove brojke dosegle rekordne razine 2010-ih godina, kao i važne trendove po pitanju razvoja koncepata, politika i pravnih instrumenata povezanih s ravnopravnošću spolova, migracijama i azilom na svim razinama;

opažajući da je iskustvo migracija različito za žene i muškarce te uviđajući da bi, iako se postojeći međunarodni standardi zaštite ljudskih prava primjenjuju na sve osobe unutar nadležnosti država, trebalo uložiti dodatne napore u ocjenu nedostataka u području sprečavanja i zaštite koji su posljedica nedostatne provedbe i praćenja postojećih zakona i politika povezanih sa ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila te nedostatnog informiranja o tim zakonima i politikama;

ističući da su žene i djevojčice izložene neprekidnom nasilju posebno zato što su žene ili ih nasilje nerazmjerno pogađa te da je to nasilje u tom smislu rodno utemeljeno; uviđajući s velikom zabrinutošću da žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila mogu biti osobito izložene nasilju, trgovanju ljudima, iskorištavanju i zlostavljanju u svojim zemljama podrijetla, tijekom svojeg putovanja te u zemljama tranzita i/ili odredišnim zemljama; te primjećujući da to može predstavljati ozbiljno kršenje njihovih ljudskih prava, osobito s obzirom na to da su suočene s teškoćama i strukturalnim preprekama u nadvladavanju raznih oblika takvog nasilja, trgovanja ljudima, iskorištavanja i zlostavljanja;

opažajući sa zabrinutošću da se žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila mogu suočavati s višestrukim i međusobno preklapajućim oblicima diskriminacije i progona u svojoj zemlji podrijetla, tijekom svojeg putovanja i/ili u odredišnoj zemlji, te naglašavajući potrebu za sveobuhvatnim i intersekcijskim pristupom pri kojem se vodi računa o različitim situacijama i osobnim značajkama žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila;

svjesni višestrukih i međusobno preklapajućih prepreka s kojima se suočavaju žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila u smislu jačanja njihova položaja te njihova pristupa pravima i ostvarivanju prava;

Podsjećajući na važnost uključivanja žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila u gospodarski, društveni, građanski, politički i kulturni život zemlje domaćina te njihovo i sudjelovanje u tom životu,

1. ovom Preporukom zamjenjuje se Preporuka Rec(79)10 državama članicama o migranticama;
2. preporučuje vladama država članica da:
 - i. poduzmu sve mjere potrebne za promicanje i primjenu načela utvrđenih ovom Preporukom i njezinim Dodatkom s ciljem da se ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila osigura učinkovit pristup pravima i njihovo ostvarivanje;
 - ii. osiguraju prijevod ove Preporuke na službeni jezik ili službene jezike svoje države te da je naširoko distribuiraju (u pristupačnim formatima) mjerodavnim tijelima i dionicima koje se potiče da poduzmu mjere za njezinu provedbu;
 - iii. u okviru nadležnog upravljačkog odbora ili nadležnih upravljačkih odbora i tijela Vijeća Europe, periodički preispitaju poduzete mjere te napredak postignut u tom području.

DODATAK PREPORUCI CM/REC(2022)17

I. Područje primjene

1. Cilj ove Preporuke je obuhvatiti žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila.
2. Ova Preporuka priznaje nedostatak međunarodno usuglašene definicije pojma „migrant“.
3. Za potrebe ove Preporuke, pojam „izbjeglica“ uključuje osobe priznate kao izbjeglice prema Ženevskoj konvenciji o statusu izbjeglica iz 1951. kako je izmijenjena pripadajućim Protokolom iz 1967. (u daljnjem tekstu „Konvencija iz 1951.“) ili osobe koje trenutačno uživaju bilo koji alternativan oblik međunarodne ili europske humanitarne, supsidijarne ili privremene zaštite. Pojam „žene i djevojke tražiteljice azila“ uključuje osobe koje su zatražile takvu zaštitu.

II. Horizontalna pitanja

4. Pri provedbi svih mjera navedenih u ovom Dodatku, države članice trebale bi uzimati u obzir ovdje nabrojana horizontalna pitanja.

Nediskriminacija, međusobno preklapajuća pitanja i uklanjanje stereotipa

5. Države članice trebale bi osigurati da žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila ne budu izložene diskriminaciji ni po kojoj osnovi.

6. Države članice trebale bi primjenjivati interseksijski pristup u okviru svih mjera spomenutih u ovom Dodatku, osobito imajući u vidu različite situacije i pojedinačne značajke žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila.
7. Države članice se potiče da poduzimaju mjere kako bi ženama i djevojčicama migranticama bez osobnih dokumenata u većoj mjeri omogućile da pristupe svojim temeljnim pravima, a onima od njih koje su žrtve nasilja nad ženama ili trgovanja ljudima da prijavljuju kaznena djela bez straha od deportacije.
8. I u zemljama i zajednicama migrantica i u zemljama domaćinima, države članice bi trebale:
 - 8.1 posebnu pozornost posvetiti mjerama usmjerenima na uklanjanje svih vrsta stereotipa koji imaju negativan učinak na prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila;
 - 8.2 provoditi mjere jačanja svijesti i edukacije o pitanjima ravnopravnosti spolova i ljudskih prava u svrhu promicanja dijaloga.

Djevojčice

9. Države članice trebale bi usvojiti pristup djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila koji se temelji na pravima djeteta, vodeći računa o dobi i specifičnim situacijama ranjivosti i potrebama djevojčica.
10. Mjere zaštite djece trebalo bi provoditi bez diskriminacije na temelju migracijskog statusa.
11. Države članice bi trebale uvoditi rodna načela u sve javne politike, smjernice i izgradnju kapaciteta o djeci bez pratnje i djeci odvojenoj od roditelja u skladu s djelokrugom i mandatom pojedinih nacionalnih tijela kako bi se:
 - 11.1. ojačali postupci identifikacije, uključujući i procjenu dobi gdje je to primjereno, u skladu s međunarodnim standardima;
 - 11.2. osiguralo potpuno poštivanje najboljeg interesa djeteta uzimajući u obzir specifičnu situaciju svake djevojčice, bez obzira na to je li očigledno bez pratnje, putuje li s drugom rodbinom ili je udana;

- 11.3. osigurala primjerenost sustava prihvata u pogledu spola i dobi djevojčica bez pratnje i djevojčica odvojenih od roditelja te uključila alternativna rješenja primjerene i sigurne skrbi.
12. Djeci bez pratnje i djeci odvojenoj od roditelja trebalo bi odmah dodeliti neovisnog i odgovarajuće osposobljenog skrbnika.
13. Države članice trebale bi nastojati osigurati kontinuirani pristup osnovnim uslugama namijenjenima djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila kako bi im se pružila podrška u njihovu prelasku u odraslu dob nakon navršene 18. godine.

Informiranje, osnaživanje, podizanje svijesti i promicanje ljudskih prava

14. Ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila bi, s ciljem osnaživanja kako bi im se omogućio pristup pravima koja im pripadaju, trebalo osigurati relevantne i lako dostupne informacije i savjete na način i na jeziku koji razumiju, koje bi trebale pokrivati najmanje:
 - 14.1 njihova temeljna ljudska prava utvrđena Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i drugim mjerodavnim instrumentima, uključujući tijekom boravka žene i djevojčice u pritvoru te u prihvatnim objektima;
 - 14.2 sve mehanizme prijave i pritužbi u slučajevima nasilja ili drugih kršenja prava koje počinje državna tijela ili privatni ugovaratelji koji djeluju u ime države, uključujući pravo na građanskopravna sredstva, naknadu štete i pravnu pomoć;
 - 14.3 sve usluge zaštite i podrške dostupne u zemlji domaćinu koje se odnose na sve oblike nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima;
 - 14.4 sve javne usluge dostupne i pristupačne u zemlji domaćinu, osobito zdravstvenu zaštitu uključujući mentalno zdravlje, spolno i reproduktivno zdravlje i prava¹, sveobuhvatan spolni odgoj primjeren dobi, psihosocijalnu podršku, obrazovanje, osposobljavanje iz područja jezika i digitalne tehnologije, strukovno osposobljavanje, programe integracije, stanovanje i zapošljavanje.

¹ „Spolno i reproduktivno zdravlje i prava“ u kontekstu Pekinške platforme za djelovanje i Program djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju te rezultati njihovih revizijskih konferencija. To se odnosi i na točku 68.

15. Države članice se potiče da osiguraju sredstva i alate za jačanje položaja i podržavanje žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila na temelju njihovih potreba i osobnih značajki.
16. Države članice se potiče da ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila olakšaju pristup digitalnim uslugama i vezama uključujući pristup internetu, osobito ako su usluge i informacije dostupne isključivo ili većinom u digitalnom formatu.

Pristup pravosuđu

17. Žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila trebale bi imati pristupu nacionalnim i međunarodnim pravnim, upravnim i kaznenim sredstvima kako bi mogle učinkovito ostvarivati svoja prava i/ili djelovati u slučaju kršenja tih prava u skladu s mjerodavnim nacionalnim i međunarodnim standardima i instrumentima.
18. U cilju pružanja podrške ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila koje su žrtve bilo kojeg oblika nasilja nad ženama i trgovanja ljudima, trebao bi im biti zajamčen pristup pravnom savjetovanju i besplatnoj pravnoj pomoći pod uvjetima osiguranima međunarodnim pravom, prema potrebi u okviru kaznenih, upravnih i građanskih postupaka, uključujući ostvarivanje prava na naknadu štete i pravnu zaštitu od počinitelja.
19. Kako bi se ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila koje traže zaštitu osigurala pomoć pri ulaganju pritužbi, tijekom pravosudnog postupka i u traženju odštete, kao i u kontekstu postupaka utvrđivanja prava na azil, trebali bi biti dostupni stručni tumači, uključujući tumače za znakovni jezik, pravni stručnjaci i interkulturalni medijatori, po mogućnosti žene, pod uvjetima osiguranima domaćim pravom.
20. Države članice trebale bi osigurati da žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila dobiju podršku u svojstvu podnositeljica zahtjeva, optuženica ili svjedokinja u okviru građanskih, upravnih ili kaznenih postupaka pod istim uvjetima kao i njihovi državljani i državljanke.
21. Pri utvrđivanju individualne situacije i potreba žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila u okviru građanskih, upravnih

i kaznenih postupaka trebalo bi usvojiti interseksijski i rodno osjetljiv pristup ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila, osobito ako odluke utječu na njihov pravni status.

Umjetna inteligencija, automatizirano odlučivanje i zaštita podataka

22. Države članice trebale bi osigurati da se prije uvođenja umjetne inteligencije i automatiziranog odlučivanja u području migracija provede procjena učinka na ljudska prava, uzimajući pritom u obzir i perspektivu ravnopravnosti spolova.
23. Svako projektiranje, razvoj i primjena sustava umjetne inteligencije i automatiziranog odlučivanja u javnom ili privatnom sektoru ili među pružateljima usluga i ugovarateljima trebali bi biti nediskriminirajući, u skladu s načelima privatnosti, transparentni te uz uspostavu jasnih mehanizama upravljanja u kontekstu:
 - 23.1 odlučivanja u okviru sustava kontrole granica i useljavanja, uključujući odluke koje se odnose na ulazak i vraćanje;
 - 23.2 upravljanja migracijama, uključujući upotrebu biometrijskih podataka;
 - 23.3 rada policije sa ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila te njihove sigurnosti;
 - 23.4 pružanja usluga ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila.
24. Mjerodavne organizacije civilnog društva za žene migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila trebalo bi uključiti u rasprave o razvoju i primjeni novih tehnologija koje ih se tiču.
25. Po pitanju zaštite podataka te imajući u vidu određene situacije ranjivosti žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila, mjerodavna bi tijela trebala:
 - 25.1 osigurati povjerljivost, sigurnost te općenito zaštitu osobnih podataka u skladu s domaćim pravom i primjenjivim međunarodnim obvezama;
 - 25.2 ne prenositi takve podatke zemlji podrijetla bez valjane pravne osnove te ako nisu prethodno obrazloženi osobi o kojoj je riječ,

na jeziku koji razumije, koji se podaci prenose, u koju svrhu i pod kojim uvjetima, pri čemu bi se osobi trebalo pružiti priliku da ostvari svoja prava, osobito pravo na pristup, prigovor, pravna sredstva ili traženje pomoći nadzornog tijela, osim ako se ne primjenjuje zakonito izuzeće.

Suradnje s civilnim društvom

26. Države članice bi trebale surađivati i podupirati udruge koje zagovaraju prava žena migrantica i izbjeglica, udruge koje zagovaraju prava žena i druge organizacije civilnog društva koje podupiru univerzalna ljudska prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila te ih brane i jačaju njihov položaj.
27. Pri osmišljavanju politika migracija, azila i integracije trebalo bi se savjetovati s udrugama koje podupiru prava migrantica i izbjeglica, prema potrebi uključujući organizacije koje podupiru prava Romkinja i Putnica².

Prikupljanje, istraživanje i praćenje podataka

28. Države članice trebale bi podržavati prikupljanje podatka iskazanih njeznanje po dobi i spolu o pitanjima migracija, izbjeglica i azila, osobito o žrtvama nasilja nad ženama uključujući trgovanje ljudima, te osigurati usklađenost s primjenjivim zahtjevima zaštite podataka.
29. Na svim bi razinama trebalo osigurati podršku i odgovarajuća sredstva za istraživanje, praćenje i evaluaciju politika migracija, integracije i azila s gledišta ravnopravnosti spolova, osobito kroz prizmu sprječavanja svakog kršenja temeljnih prava žena i djevojčica.
30. Prikupljeni podaci i rezultati takvog istraživanja i evaluacije trebali bi se upotrebljavati za daljnji razvoj i prilagodbu javnih politika u tim područjima na svim razinama.

² Vijeće Europe rabi pojmove „Romi i Putnici“ za veoma raznolike skupine iz djelokruga Vijeća Europe u tom području: s jedne strane a) Romi, Sinti/Manuši, Calé, Kaale, Romaničeli, Bojaši/Rudari; b) Balkanski Egipćani (Egipćani i Aškali); c) istočne skupine (Domi, Lomi i Abdali); te, s druge strane, skupine kao što su Putnici, Jeniši i narodi koje se označava pojmom „Gens du voyage“, kao i osobe koje se izjašnjavaju kao Cigani. Ova bilješka donosi objašnjenje, a ne definiciji pojmova Romi i/ili Putnici.

III. Zaštita i podrška

31. Države članice trebale bi štiti žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila od svih oblika nasilja nad ženama uključujući trgovanje ljudima.
32. Trebalo bi poduzimati mjere zaštite žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila od govora mržnje i seksizma.
33. Države članice bi trebale izraditi specifične mjere suzbijanja seksualnog iskorištavanja žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila uključujući potražnju za takvim iskorištavanjem; to obuhvaća zaštitne, kaznene, preventivne i obrazovne mjere. Države članice bi isto tako trebale provoditi mjere pojačanog praćenja i jačanja svijesti kako bi se omogućila identifikacija žrtava te odgovarajuća podrška i oporavak.
34. Države članice trebale bi osigurati da se kultura, običaji, vjeroispovijest, tradicija ili takozvana „čast“ ne smatraju opravdanjem za iskorištavanje žena i djevojčica ili činode nasilja nad njima.
35. Države članice bi trebale ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila s djecom ili bez djece osigurati učinkovit pristup skloništima za žrtve nasilja nad ženama uključujući trgovanje ljudima bez obzira na njihov pravni status.
36. Za žrtve nasilja nad ženama i žrtve trgovanja ljudima uključujući one smještene u tranzitnim, prihvatnim i smještajnim objektima trebalo bi osigurati usluge opće i specijalizirane podrške. Ona uključuje u najmanju ruku kratkoročnu i dugoročnu psihološku podršku i zdravstvenu zaštitu uključujući skrb o mentalnom zdravlju, traumatološku skrb, skrb o spolnom i reproduktivnom zdravlju, hitnu medicinsku pomoć i prikupljanje forenzičkih medicinskih dokaza u slučajevima silovanja i seksualnog napada, kao i usmjeravanje i savjetovanje.
37. Države članice trebale bi omogućiti ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila pristup dostupnim programima za naknadu štete, mjerama i drugim programima usmjerenima na integraciju ili reintegraciju žrtava nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima, u skladu s domaćim pravom.
38. Države članice trebale bi osigurati da se ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila ne nameću kazne, ukl-

jučući gubitak zakonitog statusa migrantice ili izbjeglice, kao posljedica njihova iskorištavanja uslijed trgovanja ljudima.

39. Za pitanja povezana sa zaštitom i podržavanjem žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila trebalo bi usvojiti pristup koji uključuje više organizacija i usmjeren je na žrtvu te sprječava njihovu sekundarnu viktimizaciju i ima za cilj jačanje njihova položaja, a uključuje i udruge koje podupiru prava migrantica i izbjeglica.
40. Trebalo bi na odgovarajući način financirati osposobljavanje i jačanje svijesti o pitanjima povezanim s nasiljem nad ženama, trgovanjem ljudima, ravnopravnošću spolova i interkulturalnim problemima te osigurati takvo osposobljavanje i jačanje za sve osoblje svih mjerodavnih tijela kako bi ono moglo:
 - 40.1 odmah prepoznati žrtve, ako je moguće u suradnji s mjerodavnim organizacijama specijaliziranim za podršku, provoditi procjene rizika, informirati žrtve o njihovim pravima, upućivati ih mjerodavnim tijelima i osiguravati zaštitu, liječenje i skrb za žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila koje su žrtve bilo kojeg oblika nasilja, uključujući trgovanje ljudima;
 - 40.2 biti svjesno teškoća s kojima se mogu suočavati žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila pri otkrivanju slučajeva nasilja nad ženama i trgovanja ljudima uslijed svojeg nesigurnog pravnog statusa, nemogućnosti kvalitetnih usluga tumačenja, nedostatnog poznavanja svojih prava te važnosti koje njihovo iskustvo nasilja ima po pitanju odlučivanja o migraciji/azilu, kao i društvene stigme, siromaštva i nedostatka podrške.
41. U svim mjerodavnim državnim i privatnim ustanovama trebalo bi primjenjivati lako dostupne mehanizme kako bi se omogućilo da se osoblje prijavljuje te da samo osoblje prijavljuje slučajeve nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima. Države članice trebale bi osigurati pristup dobro i rodno osjetljivim telefonskim linijama za pomoć, postupcima upućivanja na druge odgovarajuće organizacije te na medicinsko i psihološko liječenje kako bi se olakšalo prijavljivanje.
42. Trebalo bi provoditi pojedinačnu procjenu rizika i upravljanje rizikom od nasilja nad ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i

tražiteljicama azila, osobito vodeći računa o njihovoj potencijalno povećanoj ranjivosti, pogotovo zbog njihova nesigurnog pravnog statusa.

Izvanredno stanje i upravljanje krizom

43. U slučaju krize javnog zdravstva, humanitarne ili krize povezane s klimatskim promjenama, države članice trebale bi imati u vidu povećani rizik od rodno utemeljenog nasilja, uključujući trgovanje ljudima, siromaštvo i beskućništvo žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila, te bi u tu svrhu trebale:
 - 43.1 pri upravljanju krizom i mjerama oporavka uzimati u obzir situaciju i potrebe žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila, uključujući zaštitu njihovih prava, osobito prava na zdravlje, zaklon, sigurnost hrane, vodu, ekonomsko jačanje i pristup pravosuđu te specijalizirane usluge podrške namijenjene ženama žrtvama nasilja te ih okvalificirati kao osnovne usluge i jamčiti njihovu neprekidnu dostupnost;
 - 43.2 osigurati da mjere koje se poduzimaju za vrijeme krize, kao i eventualno izvanredno stanje koje proizađe iz nje, budu u skladu s međunarodnim obvezama povezanim s ljudskim pravima žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila;
 - 43.3 u takvim situacijama osigurati savjetovanje s mjerodavnim organizacijama civilnog društva za žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila.

IV. Dolazak

Informacije prije dolaska

44. Države članice trebale bi osigurati da se pri postupcima useljavanja uzmu u obzir specifične situacije, obilježja, potrebe i ranjivosti žena i djevojčica te da oni budu dobno i rodno osjetljivi.
45. Države članice trebale bi osigurati lako dostupne informacije o uvjetima koje je potrebno ispunjavati za zakonit ulazak i boravak na njihovu području.

Tranzitni i prihvatni objekti

46. Nadležna tijela trebala bi osigurati da rješenja tranzita, prihvata, smještaja i pregleda budu dobno i rodno osjetljiva. Postupak pregleda trebao bi osobito olakšati prepoznavanje, u najranijoj mogućoj fazi, žrtava nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima, te osigurati da se zahtjevi žena za zaštitom obrade pravodobno i učinkovito. Obrada bi se trebala odvijati na siguran, povjerljiv način, s posebnim naglaskom na potrebe žrtve. Žrtvama nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima, trebalo bi osigurati usluge podrške, kako je utvrđeno točkom 36. ovog Dodatka.
47. Prihvatni i smještajni objekti trebali bi se nalaziti u područjima u kojima su žene i djevojčice sigurne te imaju pristup odgovarajućim uslugama i informacijama povezanim sa zdravljem, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje, socijalnu i pravnu pomoć, obrazovanje i prodavaonice osnovnih namirnica.
48. Pri određivanju mjesta smještaja i pristupa uslugama trebalo bi voditi računa o specifičnim potrebama i mogućim sigurnosnim problemima žrtava svih oblika nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima, kao i sve ostale mjerodavne posebne potrebe povezane, primjerice, s trudnoćom, invaliditetom ili specifičnim zdravstvenim potrebama. Žene žrtve nasilja, uključujući trgovanje ljudima, trebalo bi smjestiti u specijalizirane objekte.
49. U tim bi objektima trebalo osigurati prisutnost osoblja, po mogućnosti ženskog, osposobljenog za područja ljudskih prava, ravnopravnost spolova i postupanja u slučaju nasilja nad ženama, prema potrebi uključujući pravnice, socijalne radnice, interkulturalne medijatorice, tumačice, policijske službenice te zaštitarke.
50. Ženama i djevojčicama u tranzitnim i prihvatnim objektima trebalo bi ponuditi odgovarajuće i sigurne prostorije za život. Neudanim ženama s djecom (do 18 godina) ili bez nje trebalo bi osigurati zasebne sigurne spavaonice i sanitarne prostorije, kao i ostale sigurne prostorije. Ostali elementi koje bi trebalo osigurati uključuju pristup prirodnom i umjetnom svjetlu, dostatno provjetravanje i grijanje, čisti krevet i posteljinu, pristup čistim, dobro osvijetljenim tuševima i toaletima, te redovitu dostupnost osnovnih sanitarnih i higijenskih proizvoda bez naknade. Prema potrebi bi trebalo osigurati osnovne prehrambene namirnice i odjeću za dojenčad.

51. Žene i djevojčice u tranzitnim i prihvatnim objektima trebale bi imati pristup sustavu pritužbi/prijava nasilja ili drugih povreda prava, prema potrebi uključujući pristup pravnoj pomoći, pri čemu bi se pritužbe trebale istražiti i proslijediti policiji kad je to relevantno. Trebalo bi olakšati i upućivanje žena i djevojčica nevladinim organizacijama, osobito udrugama za podršku žrtvama.
52. Države članice trebale bi osigurati redovito neovisno praćenje tranzitnih, prihvatnih i smještajnih objekata i usluga, i onda kada takve usluge pružaju privatni ugovaratelji, kako bi se osigurala usklađenost sa standardima zaštite utvrđenima ovim Dodatkom.
53. Ako su žene migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila u tranzitnim, prihvatnim ili smještajnim centrima lišene slobode, države članice trebale bi osigurati i usklađenost s odredbama sadržanima u točkama ovog Dodatka koje se odnose na pritvor.

Azil

54. Države članice bi trebale usvojiti i provoditi dobno i rodno osjetljive standarde, prakse i postupke azila.
55. Žene i djevojčice bi trebale imati pravo na pristup informacijama o azilu i zaštiti te na pristup postupcima azila i zaštite na za to određenim lokacijama na granicama te na području država članica.
56. Ženama i djevojčicama bi trebalo osigurati mogućnost predaje zahtjeva za azil neovisno od njihovih supruga, partnera priznatih u okviru domaćeg prava ili roditelja te bi ih trebalo upoznati s tim pravom.
57. Države članice bi trebale osigurati rodno osjetljivo tumačenje Konvencije iz 1951., osobito u odnosu na razloge za azil te u odnosu na prepoznavanje rodno utemeljenog nasilja, uključujući trgovinu ženama i djevojčicama, kao mogući oblik progona u okviru značenja članka 1. odjeljka A stavka 2. Konvencije iz 1951.
58. Države članice bi trebale poraditi na izradi sveobuhvatnih rodno osjetljivih smjernica za sve faze postupka azila, uključujući za usluge prihvata i podrške, pregled, utvrđivanje „sigurnih” zemalja s ciljem ubrzanog ili suspenzivnog postupka, pritvor, utvrđivanje statusa, odlučivanje i vraćanje, te osposobiti sve mjerodavno osoblje u okviru tih smjernica.

59. Tražiteljicama azila trebale bi biti dostupne službenice za azil i tumačice te bi ih trebalo informirati o postojanju te mogućnosti.
60. Na zahtjev bi trebalo omogućiti odvojene razgovore za žene i muškarce iz iste obitelji u odsustvu djece. Žene bi trebalo informirati o toj mogućnosti i trebalo bi zajamčiti povjerljivost. Isto načelo trebalo bi primjenjivati na maloljetne udane djevojčice.
61. Pri obradi i utvrđivanju zahtjeva za azil trebalo bi uzimati u obzir:
 - 61.1 osobne okolnosti podnositeljica zahtjeva i pojedinačnu procjenu rizika;
 - 61.2 mjerodavne informacije o zemlji podrijetla, uključujući u odnosu na rodnu ravnopravnost i prava žena. Te bi informacije mogle obuhvaćati pristup pravosuđu, pravni okvir i njegovu provedbu, dostupnu socijalnu, ekonomsku i drugu podršku te svaki oblik višestruke i međusobno preklapajuće diskriminacije i/ili patrijarhalnih stavova s kojima bi se žene i djevojčice mogle susretati.
62. Ako je odluka o ženinu ili djevojčičinu statusu izbjeglice negativna, države članice trebale bi im osigurati realnu priliku da zatraže dodatnu ili supsidijarnu zaštitu.

Prekogranične mjere

63. Potiče se države članice na sudjelovanje u programima preseljenja, da osiguraju dodatne mehanizme za prihvata i promiču zakonite putove kako bi osigurali siguran prolazak žena i djevojčica.
64. Potiče se države članice da financiraju programe specifične pomoći i humanitarnog preseljenja za žene i djevojčice koje su žrtve ili su izložene riziku da bi mogle postati žrtve nasilja nad ženama ili trgovanja ljudima, uključujući i one s ciljem seksualnog iskorištavanja.
65. Potiče se države članice da uspostave i provode učinkovite mehanizme prekogranične zaštite za žrtve nasilja nad ženama i trgovanja ljudima, uključujući trgovanje s ciljem seksualnog iskorištavanja.

V. Prebivalište i integracija

Zdravstvene usluge

66. Tijela bi trebala osigurati da se u okviru pružanja usluga zdravstvene

zaštite uzimaju u obzir situacija i osobne značajke žena i djevojčica migrantica te da ono bude dobno i rodno osjetljivo.

67. Svim ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila trebalo bi omogućiti osnovne usluge zdravstvene zaštite, uključujući primarnu zaštitu, hitnu i neposrednu skrb, palijativnu skrb i liječenje ili pomoć nužne iz razloga javnog zdravstva.
68. Države članice bi svim ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila koje zakonito borave na njihovu državnom području trebale osigurati učinkovit pristup kvalitetnim, dobno i rodno osjetljivim zdravstvenim uslugama. To bi osobito trebalo obuhvaćati usluge i prava iz područja mentalnog zdravlja, spolnog i reproduktivnog zdravlja, zdravstvene usluge za vrijeme i nakon trudnoće te usluge povezane s iskustvima nasilja nad ženama. Države članice bi isto tako trebale nastojati osigurati takve usluge ženama i djevojčicama migranticama u nezakonitoj situaciji.
69. Pristup osnovnoj zdravstvenoj zaštiti u načelu ne bi trebao ovisiti o dobivanju ovlaštenja tijela nadležnog za useljavanje ili o dopuštenju bilo koje osobe osim same žene o kojoj je riječ. Za liječenje maloljetnih djevojčica može biti potreban pristanak roditelja ili neovisnog skrbnika, pri čemu uvijek treba imati u vidu najbolji interes djeteta.
70. Uzimajući u obzir jezik, ekonomske i kulturne prepreke ili invaliditet, države članice trebale bi osigurati da žene daju prethodni slobodan i informirani pristanak za sve medicinske zahvate osim ako zakonom nije naloženo drukčije.

Socijalne usluge, socijalna sigurnost i stanovanje

71. U svim odlukama povezanima sa sigurnošću i dobrobiti žena i djevojčica, uključujući odluke koje donose socijalne službe i koje se odnose na socijalnu sigurnost, primarnu brigu treba voditi o njihovim potrebama.
72. Države članice se potiče da spriječe situacije u kojima bi migracijski status mogao postati temeljem diskriminacije po pitanju pristupa stanovanju i programima socijalne pomoći za žene migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila koje zakonito borave u zemlji.

Integracija i sudjelovanje

73. Države članice bi trebale osigurati da svako dijete rođeno na njihovu državnom području stekne pravo na prijavu odmah po rođenju te da ima zajamčeno stjecanje državljanstva.
74. Zbog trajnih stereotipa i postojećih nejednakosti u pristupu građanskima pravima i sudjelovanju u političkom odlučivanju, koji su čak ozbiljniji kad je riječ o ženama migranticama i izbjeglicama, države članice bi trebale poduzeti korake kako bi osigurale da one žene migrantice i izbjeglice koje imaju pravo glasa i kandidature na lokalnim, regionalnim, nacionalnim ili europskim izborima budu upoznate sa svojim pravima te da mogu sudjelovati, a da pritom ne budu izložene nijednom obliku diskriminacije.
75. Tijela bi trebala poticati i podržavati inicijative usmjerene na jačanje položaja žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila u njihovim obiteljima, zajednicama i društvu u cjelini podupirući razvoj njihova samopouzdanja i samoodređenja te štiteći žene i djevojčice od negativne društvene kontrole. To bi moglo uključivati sudjelovanje u lokalnim, kulturnim ili udrugama žena, sportskim klubovima, klubovima mladih i drugim organizacijama.
76. Trebalo bi uspostaviti i podupirati javne i privatne treninge, mentorstvo i druge programe podrške namijenjene ženama i djevojčicama migranticama i izbjeglicama, osobito s ciljem promicanja pozitivnih uzora i obećavajućih praksi integracije.
77. Trebalo bi isticati doprinos žena i djevojčica migrantica i izbjeglica društvu, gospodarstvu i kulturi zemalja domaćina kako bi se olakšala njihova integracija i ojačao njihov položaj.

Obrazovanje

78. Nadležna tijela bi djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila trebala osigurati pristup obveznom školovanju izjednačen s onim svojih državljana i državljanke te poduzeti mjere kako bi doprla do onih kojima je bio onemogućen pristup školovanju u njihovoj zemlji podrijetla i time im osigurala školovanje ili dnevnu skrb, po mogućnosti u okviru uobičajenih obrazovnih ustanova.

79. Prema potrebi, žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila trebale bi imati pristup svakom dostupnom daljnjem osposobljavanju ili višem obrazovanju, strukovnoj izobrazbi, cjeloživotnom učenju, prekvalifikaciji i rehabilitaciji koje pružaju nadležne službe.
80. Države članice potiče se da olakšaju priznavanje i vrednovanje postojećih stručnih i akademskih kvalifikacija žena i djevojčica migrantica i izbjeglica te njihova radnog iskustva u praksi, uključujući u okviru inicijativa kao što je Europska kvalifikacijska putovnica za izbjeglice Vijeća Europe.
81. Uviđajući presudnu važnost sposobnosti komuniciranja na jeziku zemlje domaćina, države članice bi ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila trebale osigurati pristup odgovarajućem broju sati kvalitetnog tečaja jezika i programa integracije kako bi promicala jačanje njihova položaja i njihovu zaštitu. Osim toga, po njihovom dolasku u zemlju domaćina trebalo bi što prije osigurati tečajeve opismenjivanja, matematičkog opismenjivanja i digitalnih vještina, u skladu s njihovim potrebama.
82. Pristup programima i mjerama spomenutima u točkama 79., 80. i 81. za migrante i migrantice u nezakonitoj situaciji podliježe domaćem pravu kojim se reguliraju uvjeti za prihvatljivost.

Zapošljavanje i jačanje ekonomskog položaja

83. Države članice trebale bi poduzimati mjere sprečavanja diskriminacije te ih se potiče da promiču pristup zapošljavanju žena migrantica i izbjeglica koje zakonito borave u zemlji, od rane faze migracijskog postupka.
84. Države članice trebale bi ispunjavati obveze koje se odnose na pravo žena i djevojčica izbjeglica na rad, utvrđeno Konvencijom iz 1951., te bi trebale razmotriti uklanjanje prepreka radu s kojima se suočavaju druge žene i djevojčice migrantice nakon što su provele određeno vrijeme na državnom području.
85. Za žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila kojima je dopušteno raditi prema domaćem pravu država članica, ove bi trebale osigurati primjerene i dostojanstvene radne uvjete, uključujući:
 - 85.1 donošenje mjera za regulaciju i poboljšanje njihovih radnih uvjeta te ukidanje svih oblika izrabljivanja radne snage, kao i

diskriminacije, uključujući višestruke i međusobno preklapajuće oblike;

- 85.2 podršku njihovu pristupu tržištu rada u vidu samozapošljavanja i poduzetništva, osiguravajući im jednake prilike za strukovnu izobrazbu, cjeloživotno učenje, programe mikrokreditiranja, kredite za novoosnovana poduzeća i razvoj poslovanja kakve imaju radnici s državljanstvom te podršku volonterskom radu, stažiranju, strukovnom naukovanju i programima posredovanja pri zapošljavanju;
- 85.3 olakšavanje pristupa tržištu rada poduzimanjem koraka kojima se osigurava njihov pristup mjerama ravnoteže privatnog i poslovnog života, uključujući programe dopusta radi skrbi te, ako je moguće, fleksibilne radne uvjete, i osiguravanje pristupa dječjim vrtićima i njihova korištenja pod istim uvjetima kao i radnicama i radnicima s državljanstvom.
86. Države članice trebale bi provoditi odredbe mjerodavnih nacionalnih i međunarodnih standarda usmjerenih na zaštitu žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila koje su radnice u kućanstvu od diskriminacije, iskorištavanja i zlostavljanja.
87. Države članice potiču se da ženama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila osiguraju pristup financijskim uslugama i osnovnoj edukaciji iz financijske pismenosti kako bi im omogućile korištenje opcija štednje i kreditiranja te bolju kontrolu svojih prihoda i upravljanje njima, te da na taj način jačaju njihov položaj.

Boravišne dozvole

88. Države članice trebale bi ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila kojima je odobrena boravišna dozvola na temelju obiteljskih veza osigurati samostalno ostvarivanje socijalnih i ekonomskih te prava i pogodnosti povezanih s radom.
89. Države članice bi trebale poduzeti mjere potrebne kako bi se ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila koje su žrtve nasilja i čiji boravišni status ovisi o statusu supruga ili partnera u skladu s domaćim pravom, u slučaju prekida braka ili veze, ako postoje osobito teške okolnosti, na zahtjev, izdala samostalna dozvola boravka,

bez obzira na trajanje braka ili veze. Uvjeti za izdavanje i trajanje takvih samostalnih dozvola boravka utvrđuju se domaćim pravom. Žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila trebalo bi upoznati s tim pravom.

90. Države članice bi ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila koje su žrtve nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima, trebale osigurati izdavanje obnovljive boravišne dozvole ako nadležno tijelo smatra da je njihov boravak potreban radi njihove osobne situacije i/ili ako nadležno tijelo smatra da je njihov boravak potreban radi suradnje u istražnom ili kaznenom postupku.
91. Kriteriji dokazivanja i prag za izdavanje boravišnih dozvola trebali bi biti realni i osjetljivi u pogledu pojedinačne situacije žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila. Odgovorne institucije trebale bi biti odgovarajuće osposobljene u tu svrhu.
92. Države članice trebale bi žrtvama prisilnih brakova koje su dovedene u drugu zemlju radi braka te su zbog toga izgubile boravišni status u zemlji u kojoj su imale uobičajeno prebivalište olakšati mogućnost ponovnog stjecanja tog statusa. To bi se, prema potrebi, trebalo primjenjivati i na one koje su moguće izgubile državljanstvo.
93. Potiče se države članice da ženama i djevojčicama migranticama i izbjeglicama koje dugo borave u zemlji, uključujući žene i djevojčice bez državljanstva, osiguraju sigurnost prebivališta na neovisnoj osnovi. Sigurnost prebivališta osobito bi trebalo osigurati ženama žrtvama nasilja čija su djeca državljanji zemlje domaćina, uključujući slučajeve kad gube skrbništvo nad djecom za vrijeme postupka odvajanja / postupka u okviru obiteljskog prava.
94. Države članice se potiču da osiguraju mehanizme naturalizacije i poduzmu mjere kako bi osigurale da žene i djevojčice migrantice i izbjeglice po tom pitanju ne budu suočene s rodno uvjetovanim preprekama.

Spajanje obitelji

95. Uviđajući da spajanje obitelji može biti i siguran mehanizam za postizanje sigurnosti žena i djevojčica migrantica i izbjeglica i zaštitni čimbenik u zemlji domaćinu, države članice bi ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila trebale osigurati pravo na

spajanje obitelji u skladu s obvezama u okviru Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i mjerodavnog međunarodnog prava. U tom pogledu, države članice bi trebale:

- 95.1. osigurati da žene i djevojčice budu svjesne svojih prava po pitanju spajanja obitelji te da imaju pristup pravnom savjetovanju i pomoći u ostvarivanju tih prava;
- 95.2. razmotriti prihvaćanje ili traženje prijenosa prava na azil kako bi se ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila odvojenima tijekom putovanja omogućilo spajanje obitelji;
- 95.3. nastojati u okviru domaćeg prava osigurati pravne mehanizme koji će omogućiti poštivanje obiteljskog života žena i djevojčica migrantica koje zakonito borave na njihovu državnom području, posebice osiguravajući užim i ovisnim članovima obitelji mogućnost da migriraju s njima ili im se pridruže u zemlji domaćinu.

Pritvor

96. U pogledu svih oblika lišavanja slobode, države članice trebale bi usvojiti dobno i rodno osjetljiv pristup u sklopu kojeg se vodi računa o pojedinačnoj situaciji i osobnim značajkama žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila. Države članice trebale bi ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila lišenima slobode osigurati i sljedeće usluge:

- 96.1 pristup informacijama o njihovim pravima i, prema potrebi, o pravnoj pomoći i pravnom savjetovanju, kako je utvrđeno točkom 14. ovog Dodatka;
- 96.2 pristup mjerama provedbe zakona i učinkovitim mehanizmima prijavljivanja i pritužbi, uključujući prosljeđivanje pritužbi policiji i policijsku istragu tih pritužbi te, prema potrebi, pristup pravnoj pomoći;
- 96.3 pristup uslugama zdravstvene zaštite, telefonskim linijama pomoći te odgovarajućim ustanovama koje pružaju podršku u slučaju traume te savjetodavnim centrima;
- 96.4 prisutnost službenica granične policije, policije za migrante i drugih policijskih službenica ili skrbnica, kao i socijalnih radnica te, kad je god moguće, tumačica;

- 96.5 pristup telefonu i/ili internetu u svrhu obavještanja srodnika ili drugih strana o lišavanju slobode, kao i pristup konzularnoj pomoći;
- 96.6 priliku da ostanu u smislenom kontaktu s vanjskim svijetom, uključujući posjete, redovit pristup telefonu ili svojem mobitelu ili internetu.
97. Države članice bi na lokacijama na kojima se nalaze osobe lišene slobode, uključujući i administrativno zadržane osobe, trebale osigurati neovisne promatrače.
98. U slučaju da se u okviru prava useljavanja primjenjuje administrativni pritvor, što bi trebalo biti tek krajnje sredstvo, obitelji se ne bi trebale razdvajati, a za žene i djevojke u pritvoru trebalo bi osigurati zasebne sigurne zone u kojima im je zajamčena privatnost i koje na odgovarajući način vode računa o njihovim specifičnim potrebama. Djevojčice bez pratnje ili odvojene od obitelji u pravilu ne bi trebalo pritvarati.
99. U svakom bi slučaju za žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila koje su žrtve mučenja ili nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima, kao i trudnice i dojilje, starije žene i žene s invaliditetom trebalo osigurati učinkovite alternative administrativnom pritvoru.
100. Države članice trebale bi osigurati da uvjeti života u centrima za imigrante zatvorenog tipa budu u skladu barem s odredbama točke 46. do točke 52. ovog Dodatka (Tranzitni i prihvatni objekti).
101. Žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila u administrativnom pritvoru trebalo bi po mogućnosti smjestiti u centre osmišljene posebno za tu namjenu. Pri osmišljavanju i projektiranju objekata trebalo bi, koliko je to moguće, nastojati izbjeći asocijacije na okruženje koje podsjeća na zatvor. Ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila u centrima zatvorenog tipa trebalo bi u što manjoj mjeri ograničavati slobodu kretanja.
102. Ženama i djevojčicama migranticama, izbjeglicama i tražiteljicama azila u administrativnom pritvoru trebalo bi ponuditi odgovarajuće aktivnosti te bi, u načelu, tijekom dana trebale imati slobodan pristup vježbanju na otvorenom.

VI. Vraćanje

103. Najpoželjnija opcija trebao bi biti dobrovoljni povratak. Vraćanje bi se uvijek trebalo provoditi sigurno i dostojanstveno, u skladu s načelom zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja. Stoga bi države članice trebale osigurati da se žene i djevojčice migrantice i tražiteljice azila ne vraćaju ili ne premještaju u državu u kojoj bi njihov život bio ugrožen ili u kojoj bi mogle biti podvrgnute djelima mučenja ili nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne, uključujući i djela koja nerazmjerno pogađaju žene i djevojčice ili su usmjerena na njih zbog toga što su žene ili djevojčice.
104. U pogledu vraćanja trebalo bi posvetiti dužnu pažnju mjerodavnim obvezama iz područja ljudskih prava, osobito prava na obiteljski život, u skladu s međunarodnim pravom te sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, kao i sa situacijom ranjivosti u kojoj se osoba nalazi, osobito po pitanju njezina zdravstvenog statusa, uključujući, primjerice, trudnoću. U pogledu vraćanja djevojčica primarno bi trebalo voditi računa o najboljem interesu djeteta.
105. Uviđajući osobite teškoće s kojima se suočavaju žrtve nasilja nad ženama, uključujući trgovanje ljudima, radi objavljivanja, u potpunosti, razloga za njihovo pravo na međunarodnu zaštitu, države članice bi trebale provoditi sigurne, povjerljive postupke s posebnim naglaskom na potrebe žrtve kako bi se rizik od prisilnog udaljenja ili vraćanja sveo na najmanju moguću mjeru.
106. Države članice trebale bi osigurati da se ubrzani i nesuspendivni postupci ne primjenjuju prije nego što prestanu postojati potrebe za pojedinačnom procjenom potreba za međunarodnom zaštitom, osobito ako ima bilo kakvih znakova koji bi ukazivali na nasilje nad ženama, uključujući trgovanje ljudima.
107. Države članice trebale bi predvidjeti mogućnost odgode mjera protjerivanja migrantica na temelju njihova statusa ovisnosti o suprugu, partneru prizatom u okviru domaćeg prava, roditelju ili drugom članu obitelji, kako bi im omogućile da se prijave za neovisnu dozvolu boravka.
108. Ako odgovarajuće tijelo procijeni da je potrebno, vraćanje bi trebale popratiti mjere održive reintegracije i pomoći u državi članici u koju se

osoba vraća. Države članice u koju se osoba vraća trebale bi poduzeti potrebne mjere kako bi se omogućilo priznavanje eventualno stečenih diploma ili kvalifikacija.

Migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila u mnogim aspektima čine raznoliku skupinu. Osim toga, one čine više od polovice migrantske populacije u Europi. Rodna neravnopravnost utječe na njihovo migracijsko iskustvo i u njihovim zemljama podrijetla, i u odredišnim zemljama. Stoga bi politika migracija, azila i integracije trebala biti rodno osjetljiva, uključujući karakteristične mehanizme zaštite i podrške. Kao odgovor na ove potrebe, Vijeće Europe je donijelo Preporuku CM/Rec (2022)17 o zaštiti prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila. Preporuka objedinjuje odredbe postojećih standarda Vijeća Europe i međunarodnih standarda te politike koje mogu najbolje osigurati osnaživanje i zaštitu prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za ravnopravnost spolova

www.coe.int

Vijeće Europe vodeća je organizacija za zaštitu ljudskih prava na našem kontinentu. Broji 46 država članica, uključujući sve članice Europske unije. Sve države članice Vijeća Europe potpisale su Europsku konvenciju o ljudskim pravima, međunarodni ugovor kojemu je cilj zaštita ljudskih prava, demokracije te vladavine prava. Europski sud za ljudska prava nadgleda provedbu Konvencije u državama članicama.

HRV

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE